

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

GR-83 (Camí del Canigó)

6a Etapa : COLL DE NAFRÉ – PANTÀ DE SUSQUEDA

SANT MARTÍ SACALM

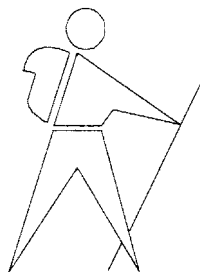
11 d'abril de 2010

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	6 h 30 min
Àrea de la Selva. Esmorzar.	8 h 15 min
Sortida cap al Coll de Nafre.	8 h 45 min
Coll de Nafre. Inici de l'etapa.	9 h 45 min
Pantà de Susqueda. Reagrupament.	11 h 15 min 11 h 25 min
Creu del Portell. Reagrupament.	12 h 25 min 12 h 35 min
Can Bosc. Reagrupament.	13 h 15 min 13 h 25 min
Sant Martí Sacalm. Final de l'etapa.	14 h 05 min
Sortida cap a Amer.	14 h 15 min
Amer. Dinar	14 h 45 min
Sortida cap a Vilanova i la Geltrú.	17 h
Vilanova i la Geltrú.	20 h

Notes.-

- ** Aquesta vegada sembla que el quilometratge i l'horari de la topoguia no són gaire fiables per la qual cosa és possible que s'hagin de fer correccions sobre la marxa.
- ** Esmorzarem a l'àrea de la Selva. Dinarem a Amer (hi ha bars i restaurants).
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (**Condicions meteorològiques**, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i **vigileu que hi sigui tothom**. Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, **no correu ni aneu massa LENTS !!**
- ** **Atenció:** El mòbil de la Secció de Senders és **680102567**. Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) **utilitzeu només** aquest telèfon.
- ** **Recordeu que cal estar federat per a poder participar a les sortides de la Secció de Senders.**

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

GR-83 (Camí del Canigó)

6a Etapa : COLL DE NAFRÉ – PANTÀ DE SUSQUEDA SANT MARTÍ SACALM

11 d'abril de 2010

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Començarem l'etapa al coll de Nafre (610 m) i d'entrada farem un llarg descens fins situar-nos a la riba del pantà de Susqueda (360 m). Vorejant el pantà arribarem a la seva presa per on creuarem el riu Ter situant-nos d'aquesta manera al peu del pla de Sant Martí.

Tot seguit començarem a pujar vers la creu del Portell (610 m), la Bruguera (695 m) i Can Bosc de ses Vinyes (807 m) fins arribar a Sant Martí Sacalm (815 m) on finalitzarem l'etapa.

Horari Parcial	Horari Total	Distància (km)
0:00	0:00	0,000

Coll de Nafre (610 m). Agafem una pista que ens portarà fins el pantà de Susqueda.

0:15	0:15	0,750
------	------	-------

A l'esquerra, casa.

0:30	0:45	2,250
------	------	-------

A l'esquerra, camí cap a Sau. Agafem el de la dreta.

0:30	1:15	3,750
------	------	-------

Susqueda (330 m). Travessem la presa i ens enlairem per la pista de l'esquerra cap el Portell.

0:20	1:35	4,650
------	------	-------

Antiga pedrera. El camí de l'esquerra voreja el pantà. A uns deu minuts de la pedrera i per aquest camí, hi ha una font. És el camí de la dreta, però, el que ens porta a cap a Sant Martí Sacalm.

Aquest camí fa la volta i torna a passar per la pedrera un xic més amunt. Podem pujar pel dret.

0:50	2:25	6,650
------	------	-------

Cruïlla. Agafem el de l'esquerra.

0:30	2:55	7,500
------	------	-------

Coronem la carena, i agafem el camí de la dreta.

0:05	3:00	7,650
------	------	-------

Casa a la dreta.

0:05	3:05	7,800
------	------	-------

Passem per un simulacre d'urbanització.

0:30	3:35	9,600
------	------	-------

A la dreta surt una pista molt ample que puja. No l'agafem.

0:10	3:45	10,000
------	------	--------

Sant Martí Sacalm (806 m). En aquest punt acabem l'etapa d'avui.

(Aquesta descripció és còpia de la topoguia; el quilometratge és inferior al mesurat sobre l'hipermapa)

SUSQUEDA

A la vall del Ter, a la zona fronterera entre les Guillerries i Collsacabra, el terme municipal de Susqueda, de 50,53 km² d'extensió, ha estat tradicionalment format per les parròquies de Sant Vicenç de Susqueda i de Sant Martí de Cantallops o Sacalm. Limita amb els termes de la Plana d'Hostoles (N), Amer (NE), la Celler de Ter (SE), Osor (S), Sant Hilari Sacalm (SW) i Rupit i Pruit (W). El Ter passa profundament encaixat entre la serra de Sant Benet, al sud, on es dreça el santuari i antic priorat del Coll (compartit amb el terme d'Osor), que inclou la caseria i la urbanització del mateix nom, i, al nord, els cingles que formen el límit oriental del pla de Montdois.

Aquesta situació ha estat aprofitada modernament per a la construcció del gran pantà de Susqueda, que cobrint l'antiga vall, ha negat el nucli urbà, el pont i l'església de Susqueda. El sector nord del terme és drenat per la riera de Rupit i presidit per la impressionant cinglera del Far (amb el santuari), que domina el pla de Sant Martí Sacalm, poble que ha esdevingut cap del municipi.

L'antic poble de Susqueda

A l'esquerra del Ter, actualment negat pel pantà, el poble de Susqueda era centrat per l'església de Sant Vicenç, consagrada el 1068 i molt transformada el 1860 (orientació invertida i capelles laterals afegides). El pont sobre el Ter, iniciat el 1348, molt danyat el 1617 i reconstruït el 1679, ho fou novament a conseqüència de l'aiguat del 1940.

També fou negada la capella de Sant Pelegrí, bastida el 1769, i l'audaç pont de Sallent, d'una sola arcada i dos finestrals, que travessava la riera de Rupit, poc abans de la confluència amb el Ter.

El 1925, època de plenitud de la vall de Susqueda, el poble era format pel nucli de la Sagrera, de 20 cases, el barri del Ramadal, de 18 cases, i 46 pagesies (un total de 540 h). Avui dia, la majoria dels masos de la parròquia que no foren negats, són deshabitats.

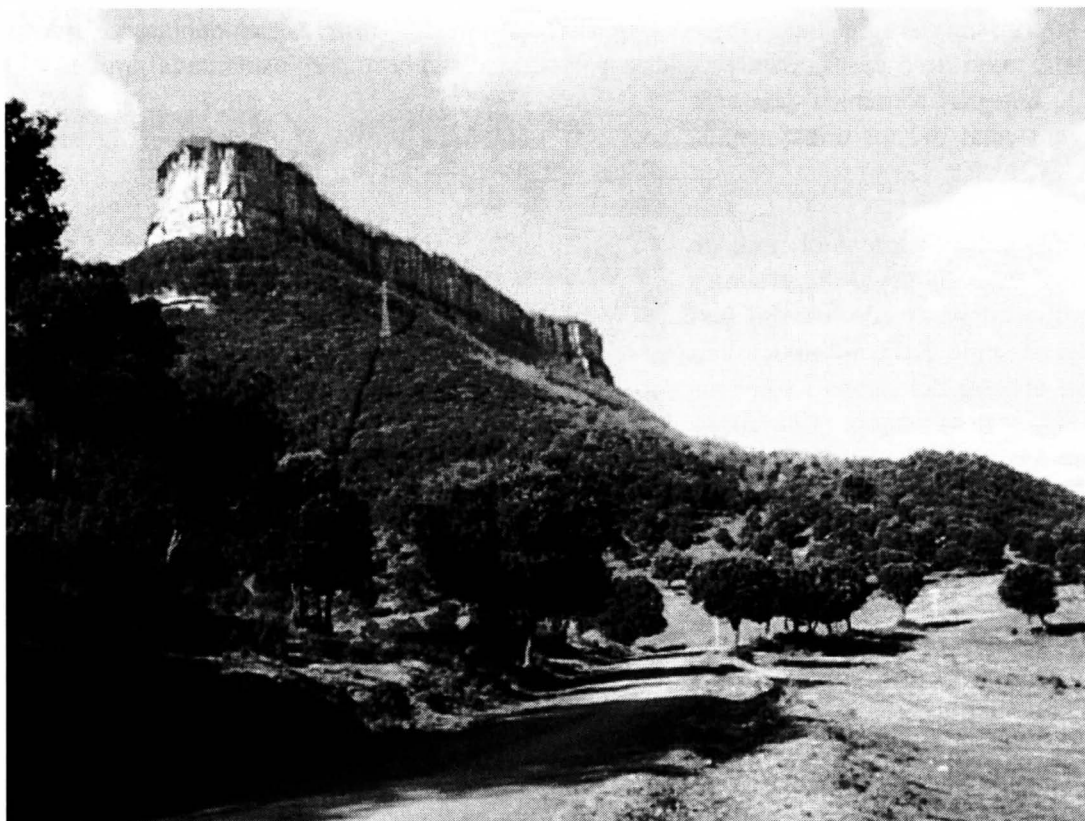

El Far

Bo i pertanyent al municipi de Susqueda, per raons geogràfiques hom sol incloure el sector del Far dins la subcomarca de Collsacabra. Comprèn la punta de la cinglera del Far i la vall de l'Om, solcada per la riera de l'Om, que drena petits torrents de la Garganta, el Vilar, els Esqueions, Armadans i Condreu abans de precipitar-se al Ter pel saltant i grau del Goleró. Termeneja amb Pruit i amb Sant Feliu de Pallerols per la serra d'Armadans, que s'allargassa sobre el coll de Condreu i la carretera de Vic a Olot, límit N; a l'E i el NE és delimitat per graus i pel fort pendent que fa d'espona ponentina a la vall d'Hostoles; a l'W, pel terme de Rupit, amb la petita serra del puig de la Creu i el Castellar, i, al S, per la cinglera que emmarca la vall del Ter del grau de Casadavall a la punta del Far.

Els graus i els penyals caracteritzen el paisatge, més torturat i secaner que la resta de Collsacabra, però amb prats al coll de Condreu i a la vall de l'Om, i també al coll de Malla. La pluviositat hi és alta, i hi abunden els roures amb boixos i altres arbusts. Però l'element més destacat és la gran cinglera del Far, d'impressionant verticalitat i panoràmiques extraordinàries.

El santuari del Far, a 1.123 m d'altitud, restaurat des del 1970, presideix aquest sector, on s'accedeix per una carretera de 4 km des del coll de Condreu. Pertangué a la demarcació de l'antic castell de Fornils, situat al peu de la cinglera, propietat tradicional dels vescomtes d'Osona-Cardona, que més endavant passà a la baronia i posterior marquesat de Rupit. El primer esment és del 1269, ja dins la parròquia de Cantallops, amb els masos dels Esqueions, la Jaça, Armadans, Codolosa, l'Om de Vallisana, el Solanot, les Vinyes i l'Argelagós, que tradicionalment poblaven el sector, del qual avui només són habitats el santuari i el mas de l'Om.

El santuari, a la punta de la cinglera, té una silueta inconfusible sobre el pla de Sant Martí Sacalm. L'edificació, aplanada, enclou l'església i l'hostaleria. La primera, al NW del casal, sembla correspondre a les obres realitzades a conseqüència del terratrèmol del 1428, que arruïnà el conjunt. Té una nau allargada amb dues capelles laterals obertes al segle XVII; el campanar fou acabat el 1720. Conserva una notable imatge d'alabastre del segle XV, d'un gòtic molt evolucionat, que fou restaurada el 1922 (la Mare de Déu alletant l'infant).

Centre d'una profunda devoció comarcana, la confraria aplegava gent de la vall d'Hostoles i de Collsacabra. Des del segle XIV hi hagué un sacerdot beneficiat, i arribà a haver-hi un segon sacerdot, de la confraria; aquesta es renovà el 1640, en iniciar-se una etapa de profunda devoció, que perdurà fins el 1730, any en què el bisbe de Vic prohibí les tradicionals processons que pujaven de la vall d'Hostoles, en virtut dels cànons dictats per la repressió borbònica. Extingits el 1820 els sacerdots beneficiats, el 1855 hi hagué un intent, fallit, de constituir el Far en parròquia independent, i el 1890 s'hi restabliren sacerdots custodis, que, amb els rectors de Sant Martí Sacalm, tingueren cura del culte i les restauracions (l'edificació ha estat molt sovint malmesa pels llamps). Des del 1939 fins al 1960 hi residí un sacerdot, que ho era també de Cantallops. Abandonat també pels ermitans, el 1970 el bisbat de Vic n'emprengué la restauració, que ha respectat el caràcter de l'edifici. Hi resideix un sacerdot, s'ha renovat l'hostaleria i avui és centre de gran atracció turística i piadosa.

Poc abans d'arribar al Far, al capdamunt del famós grau de Santa Anna, que comunica el santuari amb Sant Martí Sacalm i la vall d'Hostoles, hi ha la capella de Santa Anna, que ja existia al segle XV (

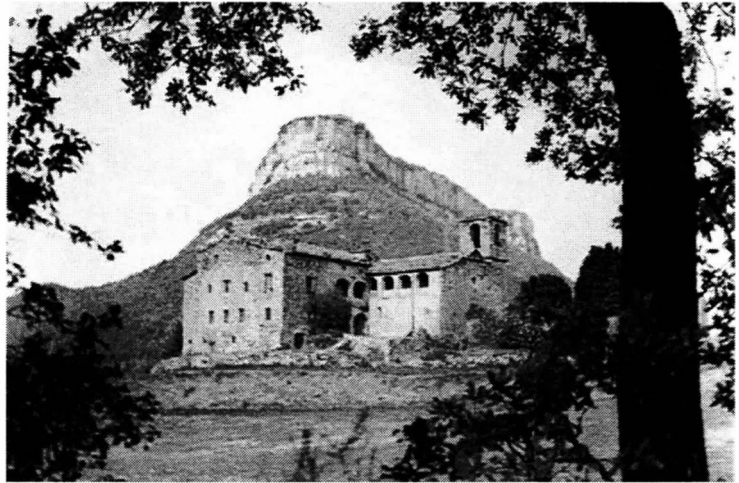
Santa Anna del Munt). La capella actual, amb atri o reposador, fou refeta a partir del 1640.

L'Om de Valli-sana, gran casal ensotat al peu de la riera de l'Om, és un dels conjunts més interessants de la comarca, amb edificacions del 1594, del 1617, del 1733 i altres de més modernes.

Sant Martí Sacalm

El poble i parròquia de Sant Martí Sacalm o Cantallops centra el pla de Sant Martí (835 m), dominat per la gran cinglera del Far (1.123 m), que forma part del terme i de la demarcació parroquial. Té un petit nucli de 6 cases, vora l'església parroquial (i la rectoria), esmentada ja el 1197, de la qual resta una part romànica del segle XII, havent estat del tot transformada al segle XVII.

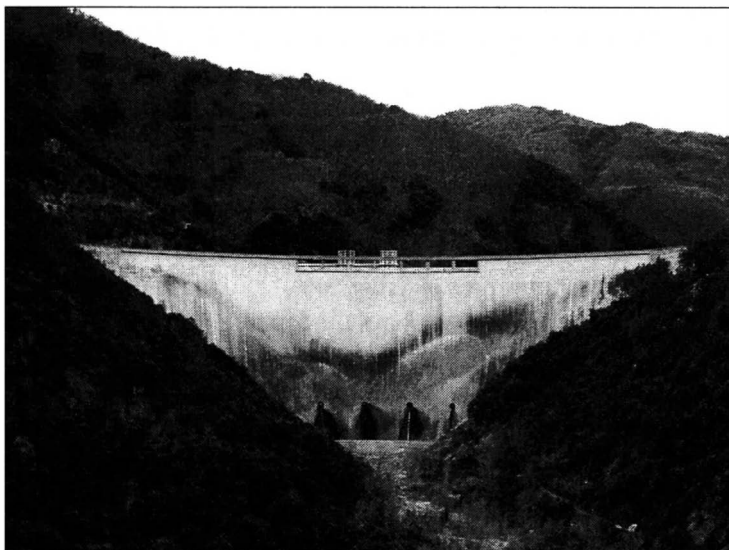
Sembla que primitivament el nom de Cantallops, citat al segle X, era més popular que no pas el de Sacalm (esmentat ja al segle XII), i ambdós han conviscut al llarg del temps i són vius encara. Una pista uneix Cantallops amb Sant Martí de Susqueda, a través de les Planiques, però l'accés natural és l'estació d'Amer. Pel pla o "calm" de Sant Martí hi ha una colla de velles masies existents el 1197, gairebé totes tancades.

El pantà de Susqueda

El gran pantà de Susqueda, a l'extrem est de la vall (s'hi accedeix des del Pasteral), se situa al límit entre els termes de Susqueda i Osor; la immensa resclosa, en forma d'arc, té una alçària de 125 m, amb un volum de formigó de 630.000 m³. Iniciat el 1958, a càrrec d'Hidroelèctrica de Catalunya, fou planejat per l'enginyer Artur Rebollo; la presa fou bastida entre el 1963 i el 1968, any en què entrà en funcionament. Les aigües arriben quasi fins al peu de la resclosa de Sau per un extrem, i per l'altre s'estenen cap a la riera de Sallent o de Rupit, en una longitud d'uns 12 km per una amplària màxima

de 3,5 km. Emmagatzema un total de 230 milions de metres cúbics d'aigua.

La central elèctrica és a uns 4 km riu avall, unida a la resclosa per un túnel de 4,6 km a la riba dreta. Té dues turbines de 33.000 CV cadascuna, tres alternadors de 33.000 CV i onze transformadors de 110/112 kW. Ultra aquesta producció, dues torres d'obra, situades dins el pantà, prop de la resclosa, capten l'aigua que és transportada a Barcelona i a Girona per a usos domèstics. Prop de la resclosa hi ha dues sales obertes als visitants on s'exposen les característiques tècniques de l'obra.

BIBLIOGRAFIA

- ** Topoguia del GR-83 (Mataró – Canigó – Prada de Conflent)
Editorial Prames. Saragossa (2006).
- ** Hipermapa de Catalunya
<http://www10.gencat.net/ptop/AppJava/cat/actuacions/territori/hipermapa.jsp>
- ** Hiperenciclopèdia (Comarques)
<http://www.grec.net/cgibin/sumaricl.pgm>
- ** Susqueda
<http://www.susqueda.net/>

Agustí Poch, abril 2010

Coll de Nafré - Sant Martí Sacalm

(478 m ↑ 278 m ↓)

